

Offentliggjort første gang i *Grundtvigs Værker* version 1.15, november 2019

Indledningen er redigeret af Vibeke A. Pedersen og Kirsten Vad

Tilsyn ved dr.phil. Jes Fabricius Møller

Denne pdf er en læseversion af værkets indledning. Værket findes digitalt med punktkommentarer, tekstredigering og faksimiler på www.grundtvigsværker.dk

PDF ved Kim Steen Ravn

Copyright: *Grundtvigs Værker* 2024

Indledning til

Sællands Velkomst til Kongen den 3die October 1840

ved Stine Guldahl Holst

Indhold

- 1 Anledning
- 2 Sangen
 - 2.1 Forhåbning
 - 2.2 Foruroligelse
- 3 Hjemkomsten til København
- 4 Modtagelsen
- 5 Anvendt litteratur

1 Anledning

Sællands Velkomst til Kongen den 3die October 1840 er skrevet i anledning af Christian 8.s hjemkomst fra den store rundrejse i kongeriget, som han foretog sammen med dronning Caroline Amalie kort efter sin salving den 28. juni 1840. Kongeparret var forventet tilbage i København den 3. oktober 1840, men ankom først to dage senere, hvorfor sangen blev genoptrykt med dateringen 5. oktober 1840.

2 Sangen

Grundtvigs velkomstsang er både forhåbningsfuld og foruroligende.

2.1 Forhåbning

Sællands Velkomst byder kongeparret hjem med beskrivelsen af det danske folks

hjertelige modtagelse, hvor end de er kommet på deres rundrejse — fra heden i vest til Øresund i øst, fra muldens dyb til himlens fugle (strofe 1 og 2). Med håbet om, at Christian 8. vil vise sig lydhør og handlekraftig på folkets vegne, følges kongeparret nu med fakler til slottet Sorgenfri. Grundtvigs håb kommer klart til udtryk i strofe 5:

Hvor Kongens Magt er Folkets Daad,
De har hinanden kiære,
Hvor Folkets Røst er Kongens Raad,
Hans Roes er Folkets Ære!

Samhørigheden mellem kongen og hans folk var en hjørnesteen i forståelsen af den rådende enevælde, og Grundtvig, der var fortaler for det bestående system, lod denne samhørighedstanke være fundamentet for flere kongedigte til Christian 8. Baggrunden herfor skal findes i de politiske strømninger, der bevægede sig gennem Europa og Danmark, og som bekymrede mange — heriblandt Grundtvig. (se Karpantschof & Mikkelsen 2014, s. 401-411 for en overordnet gennemgang af de folkelige protester frem mod 1848).

2.2 Foruroligelse

Midt i glæden over kongens hjemkomst og alle forhåbningerne til ham er der dryppet malurt i bægeret i form af indskudte linjer som “De møde selv paa Tornesti” og “Og nynner, trods alt Hjernespind” (strofe 1 og 2) samt mere sammenhængende i strofe 4:

Og bede! Konge! regn det ei,
Om Dreng peeb paa Gader!
Fra Arilds-Tid var Dansken tro,
Og skjønnet paa det Milde,
Har Nogen Lyst til Lands-Uro,
Da gid det gaae dem ilde!

Grundtvig forholder sig i poetisk form til realiteterne for Christian 8. siden tronskiftet. Kongen var hurtigt blevet mødt med ønsket om en forfatning i stil med den norske, som han selv havde fået gennemført i sin korte tid som norsk konge (1814). Han havde afvist ønsket med henvisning til, at den norske forfatning var blevet til under helt særlige omstændigheder, og at man for nærværende måtte blive stående ved de forandringer, hans forgænger havde gjort i statsforvaltningen, og deraf høste erfaring (Jensen 1934, s. 221 f.; Langslet 1998, s. 280-282). Efterfølgende havde der været uro i de københavnske gader ved kongeparrets sølvbryllup 22. maj 1840 og ved årsdagen for indførelsen af stænderforsamlingerne den 28. maj (jf. Langslet 1998, s. 285).

Samtidig med kongeparrets rundrejse blev der holdt stænderforsamling i Roskilde (15. juli - 22. september), hvor særligt to sager debatteredes ivrigt: et tidligere fremlagt ønske om en sammenlægning af stænderforsamlingerne (med og uden den slesvigske forsamling, men uden den holstenske) og ønsket om at lade skattebevillingsretten tilgå stænderforsamlingerne. Mens det første ikke rykkede ved

magtfordelingen, men flyttede rådene fra regionalt til nationalt plan, var spørgsmålet om skatten en udfordring af forfatningen (*Kongeloven*) med kongens derved givne ret til at opkræve skatter. Diskussionen om skattebevillingsretten afstedkom bevægelser både for og imod en ændring. Særligt gjorde J.C. Lindberg, Grundtvigs ånds- og stridsfælle, sig bemærket i bestræbelserne for bevarelsen af det bestående og udfærdigede en petition mod skattebevillingsretten, som også Grundtvig var medunderskriver af (jf. Jensen 1934, s. 231-245; se også [indledningen](#) til “Til Provindsialstændernes Forsamling i Roeskilde”).

3 Hjemkomsten til København

Det har således formentlig været med en vis spænding, at København gjorde sig klar til at byde kongeparret velkommen hjem — parret selv var i hvert fald opmærksom på ikke at skabe unødvendig uro omkring sig, hvilket fremgår af et brev fra Caroline Amalie til Grundtvig, dateret 4. oktober, dagen før parrets hjemkomst:

Man har underrettet mig om at det skal være Magister Lindbergs Hensigt at modtage Kongen ved hans Ankomst til Frederiksberg med en Sang hvori der findes nogle skarpe Udfald mod det ultraliberale Partie [...] det ville bedrøve mig om en velkomst Sang til den kjærligste og fredeligste Landetsfader skulle kunne ægge til Kamp! Derfor besværges jeg Dem kjære Pastor Grundtvig benyt all Deres Indflydelse hos Lindberg for at en saadan Sang hellere bortfalder (Grundtvig 1926, s. 325 f.).

Modtagelsen, som Lindberg selv havde annonceret forberedelserne af i *Adresseavisen*, blev ikke gennemført (jf. Lindberg 1840 og *Kjøbenhavnsposten*, 6. oktober 1840). Men hjemkomsten blev alligevel emne for debat i den følgende uge, da den liberalt orienterede avis *Kjøbenhavnsposten* karakteriserede *Adresseavisens* skildring af velkomsten i København som “svulstig og overdreven” og satte spørgsmålstejn ved, om den “Hob”, der havde spændt hestene fra kongens vogn og trukket ham det sidste stykke igennem byen, kunne siges at være repræsentant for “Folket” (*Adresseavisen*, 5. oktober og *Kjøbenhavnsposten*, 6. oktober 1840).

4 Modtagelsen

De nærmere omstændigheder omkring afsyngelsen af *Sællands Velkomst* kendes ikke og dermed heller ikke modtagelsen af den.

5 Anvendt litteratur

- *Adresseavisen* (1840), se *Kjøbenhavns kongelig alene privilegerede Adressecomptoirs Efterretninger*..
- *Breve 2* 1926, se Grundtvig, N.F.S (1926) *Breve fra og til N.F.S. Grundtvig*..
- Grundtvig, N.F.S., Ph. Hage & J.C. Lindberg (1840) “Til Provindsialstændernes Forsamling i Roeskilde” i *Kjøbenhavns Kongelig alene privilegerede Adressecomptoirs Efterretninger*, nr. 176, 30. juli, s. 2.

København.

- Grundtvig, N.F.S (1926) *Breve fra og til N.F.S. Grundtvig*, udg. Georg Christensen & Stener Grundtvig, bind 1-2; bind 2. København.
- Jensen, Hans (1931-1934) *De danske Stænderforsamlings Historie*, bind 1-2; bind 2. København.
- Karpantschov, Rene & Flemming Mikkelsen (2014) "Folkelige protestbølger og demokrati i Danmark 1700-2000" i *Historisk Tidsskrift*, nr. 113 (2), s. 393-444. København.
- "Kjøbenhavn den 6te October 1840" (1840) i *Kjøbenhavnsposten*, nr. 275, sp. 1101. København.
- *Kjøbenhavns kongelig alene privilegerede Adressecomptoirs Efterretninger* (1840), udg. J. Jetsmark, nr. 234, 5. oktober. København.
- Langslet, Lars Roar (1998) *Den glemte konge. Christian VIII. Konge af Norge, Konge af Danmark*. København.
- Lindberg, J.C. (1840) "I Anledning af Majestæternes Hjemkomst" i *Kjøbenhavns Kongelig alene privilegerede Adressecomptoirs Efterretninger*, nr. 231, 2. oktober, sp. 2. København.